

LÄRARUTBILDNING 2050

Vision för lärarutbildningen

Nationella Lärarutbildningsforumet

HELSINGFORS UNIVERSITET

Sammandrag

Visionen för lärarutbildningen, "Lärarutbildning 2050", styr arbetet med att forskningsbaserat utveckla både den grundläggande lärarutbildningen och lärarnas kontinuerliga lärande. Syftet med visionen är att lärarutbildningen och dess intressentgrupper målmedvetet ska arbeta tillsammans så att Finland i framtiden har världens bästa, hållbara utbildningssystem som stöder lärande och välbefinnande på ett jämställt och jämlikt sätt i livets olika skeden. Visionens värdegrund och principer efterlevs på ett konkret sätt när fokusområden för utvecklingen av lärarutbildningen omsätts i praktiken. Målet är att under den forskningsbaserade lärarutbildningen ska lärare utveckla en stark expertis och ett starkt professionellt aktörskap i sitt arbete.

Rekommendationer

- Högskolorna inom lärarutbildningen utvecklar lärarutbildningen på ett forskningsbaserat och systematiskt sätt i linje med visionen för lärarutbildningen.
- Genom en kontinuerlig gemensam utveckling säkerställer högskolorna och intressentgrupperna att en lärarutbildning som är förenlig med visionen är genomförbar i praktiken.
- Utbudet av utbildning, mentorskap och stöd inom kontinuerligt lärande utvecklas som ett kontinuum till grundutbildningen, forskningsbaserat och med hänsyn till olika utvecklingsbehov.
- Den gemensamma utvecklingen sker med lokala, nationella och internationella ansvariga aktörer och samarbetspartner.

Lärarutbildningens mål och uppgift

Den institutionella fostran och utbildningen har som uppgift att skapa förutsättningar för ett gott och hållbart liv, att fostra till ett demokratiskt och ansvarsfullt medborgarskap i Finland och utanför landets gränser samt att stödja livslång mänsklig tillväxt, utveckling och bildning. Att kunna uppfylla detta grund uppdrag i en alltmer oförutsägbare värld kräver att alla lärare, oavsett sektor och utbildningsnivå, har en stark expertis och ett professionellt aktörskap - kompetens, förmåga och vilja - att lära sig självständigt och tillsammans med andra under hela sin karriär. Detta lägger grunden för att stödja lärandet hos alla barn, unga och vuxna, utveckla det egna arbetet och fostrans- och utbildningsorganisationerna, bygga ett demokratiskt och inkluderande samhälle samt genomföra hållbara och långsiktiga reformer.

En del av kärnan i den finländska lärarutbildningen är att utbilda lärare med stark expertis och professionellt aktörskap. Detta gör det möjligt att skapa lösningar på framtidens delvis oförutsägbara utmaningar och å andra sidan att aktivt forma en önskad framtid med hjälp av skolan och i dess vardag. Institutionell fostran, skolan och lärarna är den mest betydande resursen för att bygga framtiden i vårt samhälle.

Att utbilda lärare med stark expertis och professionellt aktörskap är i kärnan av lärarutbildningen

Lägesbild och aktuella utmaningar

Vi lever i en värld präglad av svårförutsägbarhet och komplexa globala förändringar.

Några av de utmaningar och möjligheter som dessa förändringar medför för utbildningssystemet, såsom frågor kring diversifieringen, befolkningsutvecklingen och polariseringen i samhället, är redan kända, men lösningarna och metoderna för att fullt ut utnyttja deras potential är bristfälliga. Digitaliseringen, den nya tekniken och den snabba utvecklingen av artificiell intelligens förändrar ständigt omvärlden och erbjuder både utmaningar och potentiella utbildningslösningar. Även världens ekologiska tillstånd ger upphov till stor oro.

Å andra sidan erbjuder utvecklingen av gröna innovationer en möjlighet till hållbar tillväxt och utveckling, även ekonomiskt sett. Samtidigt har förändringarna i säkerhetssituationen i Europa och i hela världen varit radikala. Dessa många grundläggande förändringar och utvecklingar påverkar det finländska fostrans- och utbildningssystemet, som å andra sidan är nyckeln till att skapa lösningar på dessa problem som en framtidsbyggare. Skolans och läroanstalternas roll är central till exempel när det gäller att hitta hållbara lösningar baserade på förändringar i mänskligt beteende och på innovationer för att motverka klimatförändringen eller förlusten av biologisk mångfald.

Utöver de identifierade olösta problemen kommer framtiden att innebära en rad möjligheter och utmaningar som vi ännu inte har identifierat, än mindre löst. Även i dessa frågor spelar fostrans-

och utbildningsinstitutioner och lärare en central som framtidsbyggare i det finländska samhället. Att hitta lösningar på både identifierade och ännu oidentifierade utmaningar kräver att lärarna har professionellt aktörskap samt förmågan att lära sig och att skapa nytt. Att bygga hopp, begriplighet, meningsfullhet och framtidsutsikter är av avgörande vikt i nya situationer. Lärarutbildningen spelar en avgörande roll i vad och hur lärare lär sig och på vilket sätt de kan agera i sin roll i nya situationer och utmaningar.

Forskningsbaserad utveckling av lärarutbildningen

Det nationella lärarutbildningsforumet har som uppgift att förnya den forskningsbaserade lärarutbildningen i Finland och göra den ännu starkare och slagkraftigare.

Visionen för lärarutbildningen, "Lärarutbildning 2050", styr arbetet med att utveckla både den grundläggande lärarutbildningen och lärarnas kontinuerliga lärande. Visionsarbetet har styrts av det [nationella utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen 2022–2026](#) och [Strategin för naturvetenskap, matematik och teknik LUMA\(TE\) 2030](#). Syftet med visionen är att lärarutbildningen och dess intressentgrupper målmedvetet ska arbeta tillsammans så att Finland i framtiden har världens bästa, hållbara utbildningssystem som stöder lärande och välbefinnande på ett jämställt och jämlikt sätt i livets olika skeden. Visionens värdegrund och principer efterlevs på ett konkret sätt när fokusområden för utvecklingen av lärarutbildningen omsätts i praktiken.

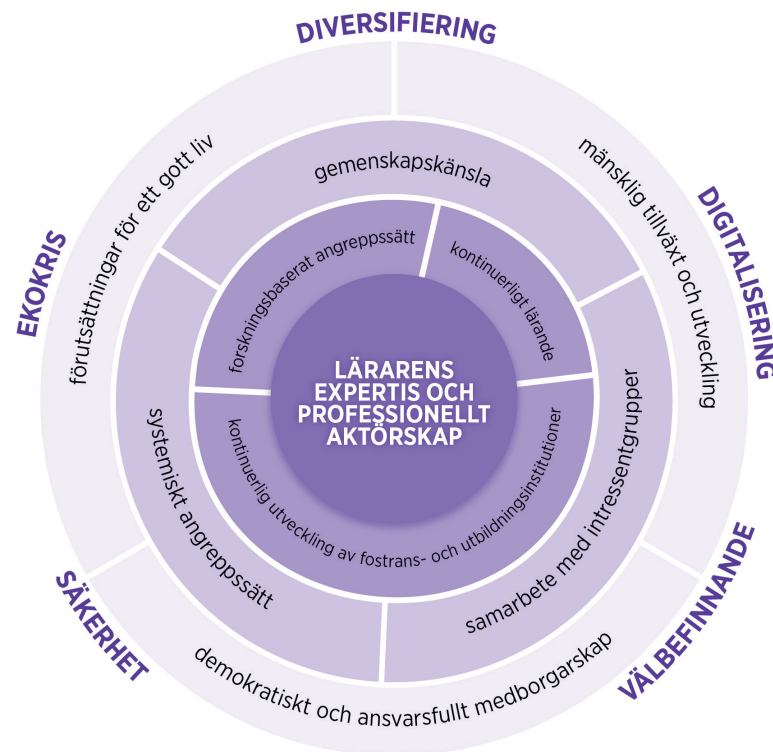
Visionen för lärarutbildningen är starkt förankrad i forskningsbaserad lärarutbildning. Den finländska lärarutbildningen är forskningsbaserad, och den utvecklas på ett forskningsbaserat sätt. Detta innebär att lärarutbildningens undervisningsplan, innehåll och undervisningsmetoder bygger på forskningsbaserad kunskap, lärarstuderandena lär sig utforskande arbetssätt, inläring av forskningsmetoder och genomförande av forskning ingår i lärarutbildningen, samt att utvecklingsåtgärder är informerade av forskning och deras slagkraft undersöks.

Målet är att bygga och vidareutveckla en lärarutbildning där

- lärarna utvecklar ett starkt professionellt aktörskap och expertis
- lärarna lär sig kompetenser som är centrala för det praktiska lärarbetet
- lärarna lär sig individuellt och tillsammans med andra under hela sin karriär.

Lärarprofession är ett krävande och ansvarsfullt akademiskt, praktiskt och etiskt expertarbete.

Det kräver beredskap att arbeta i föränderliga, komplexa och mångfacetterade interaktionssituationer på ett långsiktigt, flexibelt och systematiskt sätt. Lärare har en nyckelroll i att stödja utveckling och lärande hos barn, unga och vuxna, samt i den övergripande utvecklingen av fostrans- och utbildningsinstitutioner. I bästa fall ska den grundläggande lärarutbildningen ge lärarstudenterna en stark grund för ett krävande expertarbete.

Figur: Lärarutbildningens mål, arbetssätt och kontextuella faktorer i visionen Lärarutbildning 2050

Målet är att lärarnas grundutbildning och kontinuerliga lärande bildar ett kontinuum som stöder lärarnas lärande och utveckling i alla skeden av karriären.

Högskolorna inom lärarutbildningen utvecklar lärarutbildningen på ett forskningsbaserat och systematiskt sätt i linje med visionen för lärarutbildningen. Genom en kontinuerlig gemensam utveckling säkerställer högskolorna och

intressentgrupperna att en lärarutbildning som är förenlig med visionen är genomförbar i praktiken. Utbudet av utbildning, mentorskap och stöd inom kontinuerligt lärande utvecklas som ett kontinuum till grundutbildningen, forskningsbaserat och med hänsyn till olika utvecklingsbehov. Den gemensamma utvecklingen sker med lokala, nationella och internationella ansvariga aktörer och samarbetspartner. Detta bidrar till att stärka läraryrkets attraktionskraft.

Fokusområden för utveckling av lärarutbildningen

I) Bestående attraktionskraft genom prognostisering och antagning av studerande

Högskolorna förutser lärarbehov. Högskolorna använder information om olika lärargrupper och lärarnas kompetens för prognostisering av framtidens varierande lärarbehov. Tillgång till nationellt omfattande, aktuella och breda kvantitativa och kvalitativa prognosdata utvecklas genom samarbete mellan högskolor och intressentgrupper. Strukturell utveckling av utnyttjandet av prognosdata stärker den kunskapsbaserade utvecklingen och kvalitetssäkringen av lärarutbildningen. Detta möjliggör beredskap för nationella, regionala och även globala förändringar i arbetslivet och i det finländska samhället.

Högskolorna stärker lärarutbildningens attraktionskraft. Högskolorna lyfter fram vikten av lärarutbildningen och den centrala roll som yrkesutbildade inom fostran och utbildning har för alla inlärares utveckling och växande. Vikten av lärarnas arbete betonas, för denna uppskattning återspeglas i sökandet till lärarutbildningen. Att stärka attraktionskraften hos alla lärarutbildningar är viktigt. I synnerhet bör attraktionskraften hos lärarutbildningen inom småbarnspedagogik, ämneslärarutbildningen inom naturvetenskaper, matematik och teknik (LUMATE), den yrkespedagogiska lärarutbildningen inom teknikområdet och den svenskspråkiga lärarutbildningen stärkas. Intressentgrupper och media har en betydande inverkan på lärarut-

bildningens attraktionskraft. Utbildningsanordnarna och skolorna stärker den positiva synligheten för lärarprofession i media.

Studentantagningen till lärarutbildningen sker forskningsbaserat. Att antagningen sker forskningsbaserat betyder att antagningskriterierna och antagningsmetoderna baseras på forskning. Detta innebär bland annat att högskolan med hjälp av antagningskriterierna bättre kan förutse nivån på slutförandet av lärarutbildningen och engagemanget i lärararbetet. Genom forskningsbaserade och gemensamma studentantagningar i lärarutbildningarna kan högskolorna välja lämpliga, motiverade studenter som är engagerade i kontinuerligt lärande. Samarbetet med att utveckla antagningsprocesserna till lärarutbildning stärks mellan de olika utbildningarna vid universiteten samt mellan universiteten och yrkeshögskolorna.

Lärare är engagerade i undervisnings- och fostransarbetet. I den forskningsbaserade lärarutbildningen stöds utvecklingen av lärarstudenternas professionella aktörskap och expertis samt övergången till läraryrket genom mångsidiga pedagogiska metoder. Stödet och mentorskapet för lärare som befinner sig i början av karriären utvecklas nationellt och lokalt genom samarbete mellan intressentgrupperna. Lärarnas välbefinnande i arbetet stöds genom mångsidiga metoder. Lärarnas möjligheter till kontinuerligt lärande och professionell utveckling säkerställs på nationell och lokal nivå. Anordnarna av utbildning och småbarnspedagogik stöder lärarnas engagemang i arbetet genom att utveckla arbetsförhållandena, lönesättningen, möjligheterna till kontinuerligt lärande och välbefinnandet i arbetet.

Därutöver bidrar ett fungerande multiprofessionellt samarbete – med intressentgrupper och partner – till att personalen inom fostran och undervisning stannar kvar.

II) Kontinuerlig utveckling av lärarnas kompetens

Lärarnas kompetens och stödet för dess utveckling är forskningsbaserat. Lärarens kompetens och stödet för dess utveckling i lärarnas grundutbildning och i olika miljöer för kontinuerligt lärande baseras på forskningskunskap. De tre centrala fokusområdena för lärarkompetens, som fastställs i visionen, är tillämpliga för innehållet i alla lärarutbildningar, oavsett vetenskaps- eller yrkesområde.

Det centrala i lärarkompetensen är inlärnings- och undervisningskompetens, interaktionskompetens och utvecklingskompetens.

Lärarens expertis är centrerad kring en omfattande och mångsidig **inlärnings- och undervisningskompetens**. Läraren kan handleda lärprocesser på individ-, grupp- och gemenskapsnivå. Läraren kan välja, identifiera, differentiera, bedöma och utveckla undervisningsmetoder och centrala undervisningsinnehåll med hänsyn till vetenskapsområde, yrkesområde och inlärares mångfald samt stödja inlärares i att lära sig att lära sig. Lärande är också en kärnprocess för lärarens egen kontinuerliga professionella utveckling och utvecklingen av undervisningen. En central del av lärarens kompetens är förmågan att lära sig själv och tillsammans med andra samt att skapa meningsfulla lärmiljöer för sig själv och andra.

Läraryrket är ett krävande och mångsidigt arbete som förutsätter **interaktionskompetens**. Interaktion är en viktig metod för att reglera lärandet och känslorna samt stödja denna reglering. Pedagogisk interaktion i en mängd olika fysiska och digitala miljöer är centralt i lärarens arbete. Lärararbetet kräver interaktion med olika aktörer, mångprofessionella experter och intressentgrupper. De viktigaste av dessa är inlärarna, kollegorna, ledningen för fostrans- och utbildningsinstitutionen, vårdnadshavarna och aktörerna inom arbetslivet. Lärarens arbete kräver förmåga att kommunicera på ett skickligt sätt och att reglera interaktionsprocesserna med individer, grupper, gemenskapen och utbildningsinstitutionen samt arbetslivet och samhället.

En lärare med mångsidig **utvecklingskompetens** kan systematiskt utveckla sin professionella kompetens genom hela karriären och delta i läroanstaltens eller skolans pedagogiska utveckling med hjälp av forskningsbaserad kunskap. Lärarens dagliga arbete utgör den primära miljön för lärarens professionella lärande och utveckling. Utgångspunkten för utveckling är ett utforskande arbetssätt. Utvecklingen sker i samarbete med andra medlemmar av den professionella gemenskapen, inlärarna och de centrala intressentgrupperna. I lärarens utvecklingskompetens betonas en systematisk förståelse av utvecklingsprocessen och ett pedagogiskt ledarskap för utveckling.

III) Starkare lärarutbildning genom nätverk och samarbete

Samarbetet och nätverken inom lärarutbildningen är starka. Samarbetet och nätverken inom

forskningen, undervisningen, pedagogiken och utvecklingen av lärarutbildningen stärks på ett ändamålsenligt sätt inom och mellan högskolorna samt internationellt med hänsyn till intressentgrupperna. Samarbetet inom nätverken stöder och främjar en forskningsbaserad försöks- och utvecklingsverksamhet för att stärka lärarutbildningen och stödja lärarnas och lärarutbildarnas lärande och professionella aktörskap. Högskolorna strävar efter att förutse omvärldsförändringarna och svarar på dem genom att bygga hållbara lösningar i samarbete med centrala intressentgrupper. Det forskningsbaserade angreppssättet och samarbetsnätverk, i kombination med olika tekniska lösningar, ger alla tillgång till branschspecifik information och expertis.

Lärarnas kontinuerliga lärande stöds genom samhällssamverkan och fortbildning. Lärarnas lärande under karriären utvecklas och stöds systematiskt med hjälp av olika modeller, experiment och tekniska lösningar. Ett forskningsbaserat förhållningssätt till upprätthållande och kontinuerlig utveckling av lärares kompetens genom nätverk och samarbete mellan intressenter är centralt. Ny forskningskunskap inom undervisning, lärande och lärmiljöer tillhandahålls lärarna i ett strukturerat och användbart format.

IV) Kompetent ledarskap för att skapa en lärande och utvecklande organisation

Kompetens i pedagogiskt ledarskap är en del av lärarens kompetens. Pedagogiskt ledarskap inom fostrans- och utbildningsinstitutioner är mång-

Högskolorna utvecklar lärarutbildningen på ett forskningsbaserat sätt.

facetterat och komplext, och det styrs av många författningar. De pedagogiska kärnprocesserna i lärarens arbete omfattar bland annat läroplansarbete, samundervisning, kompetensledning i organisationen samt kvalitetsarbete. Delat expertis och dess utveckling står i centrum för detta. Delat ledarskap utövas i ett utforskande och utvecklande arbetssätt och genom att leda team på olika nivåer och med olika experter. Ansvar och etik är väsentliga element i pedagogiskt ledarskap. Pedagogiskt ledarskap förverkligas i varje lärares arbete och systematiskt på olika nivåer i fostrans- och utbildningsorganisationerna. Det handlar om att leda pedagogik, att leda pedagogiskt och att leda en fostrans- och utbildningsinstitution.

Stödet för pedagogiskt ledarskap och ledarna är starkt. Pedagogiskt ledarskap och ledarna inom sektorn stöds mångsidigt utifrån ledarskapets många olika roller. Ledarskapsstudier utvecklas forskningsbaserat vid högskolorna. Detta möjliggör genomförandet av fostrans- och utbildningsorganisationernas grunduppdrag samt verksamhetsförutsättningar för lärare och pedagogiska ledare, kontinuerligt lärande, kompetensutveckling och välbefinnande i arbetet.

En gemensam uppfattning om delat ledarskap i fostrans- och utbildningsinstitutionerna är avgörande för att bygga upp stödet.

I samarbete med högskolorna inom lärarutbildningen

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Haaga-Helia

HAMK

Hämeen ammatti-
korkeakoulu

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

jamk

Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

OAMK

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

TAIDE-
YLIOPISTO

OULUN
YLIOPISTO

Tampereen yliopisto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TURUN
YLIOPISTO

Åbo Akademi

I samarbete med lärarutbildningens intressentgrupper

UNDERSVISINGS- OCH
KULTURMINISTERIET

Harjoittelukoulujen
rehtorit HARRE ry

Kontaktuppgifter

Auli Toom

professor,
ordföranden till Lärarutbildningsforumet
auli.toom@helsinki.fi

Katri Kleemola

pedagogie doktor, Lärarutbildningsforumets
akademisk koordinatör
katri.kleemola@helsinki.fi

Tiina Lindfors

Lärarutbildningsforumets akademisk
koordinatör
tiina.lindfors@helsinki.fi